

Sosiaalinen Eurooppa: parlamentin toiminta sosiaalipolitiikan alalla

Sosiaalipolitiikka on tärkeää kaikissa elämänvaiheissa, lapsuudesta eläkeikään. Seuraavassa kerrotaan EU-säännöistä, joiden parissa parlamentti työskentelee.

EU työskentelee sosiaalisemman Euroopan puolesta - ©AP Images/European Union -EP

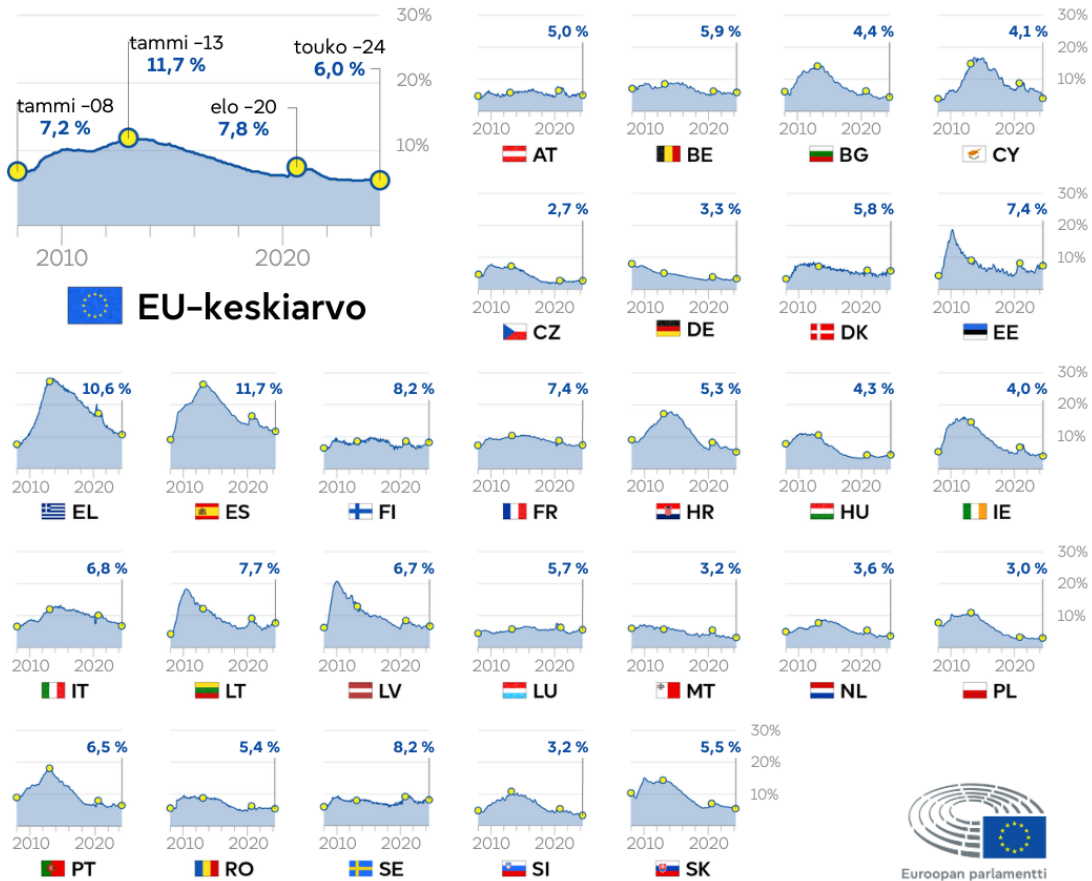
Lukuisia haasteita

Euroopassa on maailman parhaat sosiaaliturvajärjestelmät, ja myös [elämänlaadussaja](#) hyvinvoinnissa se pärjää hyvin vertailuissa. Sillä on kuitenkin myös monenlaisia haasteita.

Taluskriisin, koronapandemian ja energiakriisin vaikutukset tuntuvat edelleen syvästi monissa jäsenvaltioissa. Vaikka monissa maissa tilanne on parantunut, EU:n sisällä on edelleen suuria eroja. [Työttömyysaste](#) on laskenut yleisesti mutta vaihtelee voimakkaasti jäsenvaltiosta

toiseen.

Työttömyysaste EU:ssa 2008–2024

Lähde: Eurostat [une_rt_m] - tuorein saatavilla oleva tieto (toukokuu 2024)

Myös [alhainen syntyvyys ja väestön vanheneminen](#) uhkaavat **hyvinvointijärjestelmien** **kestävyyttä**.

Lisäksi **työelämässä** tapahtuu huomattavia muutoksia teknisten innovaatioiden, globalisaation ja palvelusektorin laajentumisen myötä samalla kun yhteistyötalouden uudet liiketoimintamallit ja joustavammat työn tekemisen muodot yleistyvät.

Toimivalta sosiaalipolitiikassa – EU vs. jäsenmaiden hallitukset

EU:lla on sosiaaliasioissa vain [rajoitettu toimivalta](#), sillä enimmäkseen nämä asiat kuuluvat jäsenvaltioille.

Työllisyys- ja sosiaalipolitiikat ovat **suureksi osaksi jäsenvaltioiden** ja niiden hallitusten **vastuulla**. Jäsenvaltioiden hallitukset toisin sanoen päättävät muun muassa vähimmäispalkkojen ja muiden palkkojen sääntelystä, työehtosopimusneuvottelujen roolista, eläkejärjestelmistä ja -iästä sekä työttömyysetuisuuksista, eikä EU:lla ole niiden suhteen sananvaltaa.

Vuosien kuluessa **EU on kuitenkin kehittänyt omaa sosiaalista ulottuvuuttaan** Euroopan yhdentymisen edetessä, ja se on ottanut käyttöön monia sosiaalialan välineitä. Näitä ovat muun muassa EU:n säädökset, rahastot ja työkalut, joiden avulla se voi tehokkaammin koordinoita ja seurata kansallisia politiikkoja. Lisäksi EU kannustaa jäsenvaltioita vaihtamaan keskenään parhaita käytäntöjä esimerkiksi sosiaaliseen osallisuuteen, köyhyyteen ja eläkkeisiin liittyvissä asioissa.

Jo vuonna 1957 hyväksytyyn Rooman sopimukseen sisältyi sellaisia peruseriaatteita kuin **naisten ja miesten samapalkkaisuus** ja **työntekijöiden oikeus liikkua vapaasti EU:n alueella**. Liikkuvuuden mahdollistamiseksi on annettu säännöksiä esimerkiksi tutkintotodistusten keskinäisestä tunnustamisesta, takeista sairaanhoitoon pääsystä ulkomailla ja saavutettujen eläkeoikeuksien suojaamisesta.

Lisäksi EU:ssa on annettu **työelämänsääntöjä** esimerkiksi työajoista ja osa-aikatyöstä sekä lainsäädäntöä, jolla puututaan syrjintään työpaikolla ja varmistetaan työterveys- ja -turvallisuus.

EU täydentää ja tukee jäsenmaiden toimia terveydenhuollon järjestämisessä sekä eurooppalaisten terveyden parantamisessa rahoituksen ja lainsäädännön kautta. Toimet kattavat muun muassa terveystuotteet ja -palvelut, elintarvikkeiden turvallisuuden, puhtaan ilman takaaminen ja terveydelle turvalliset työpaikat.

Marraskuussa 2017 Euroopan parlamentti, komissio ja EU:n neuvosto perustivat **Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin**, jonka avulla on tarkoitus taata kansalaisten oikeudet, hyvinvointivat työmarkkinat ja hyvinvointiyhteiskunta. Pileri perustuu 20 peruseriaatteelle, ja siihen kuuluu kolmen eri pääalan lakialoitteita: yhtäläiset mahdollisuudet ja pääsy työmarkkinoille; reilut työolot; ja tarkoituksenmukainen ja kestävä sosiaalipolitiikka.

Euroopan yhdentymisen alkuajoista lähtien Euroopan parlamentti on usein vaatinut aktiivisempaa sosiaalialan politiikkaa ja tukenut komission asiaa koskevia ehdotuksia.

Ulkomailla työskentelevien eurooppalaisten oikeudet

EU-maiden [sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittaminen](#) takaa, että kansalaiset eivät menetä oikeuttaan sosiaaliturvaan muuttaessaan toiseen EU-maahan.

Parlamentti hyväksyi vuonna 2019 päätöksen perustaa [Euroopan työviranomainen](#). Tarkoituksena on taata työntekijöiden liikkuvuutta ja sosiaaliturvan yhteensovittamista koskevien EU-sääntöjen reilu ja yksinkertainen toimeenpano.

Vuonna 2018 parlamentti hyväksyi uudet [lähetettyjä työntekijöitä koskevat säännöt](#), joilla halutaan taata sama palkka samasta työstä samassa paikassa.

Työttömien ja nuorten tukeminen

Vuonna 1957 perustettu [Euroopan sosiaalirahasto](#) on EU:n tärkein työkalu työllisyyden ja sosiaalisen osallisuuden edistämiseksi. Sen avulla miljoonat ihmiset ovat oppineet uusia taitoja ja löytäneet työtä.

ESF+

https://multimedia.europarl.europa.eu/en/european-social-fund-plus-helping-the-most-vulnerable_N01-AFPS-210319-EUSF_ev

[Euroopan globalisaatorahastosta](#) tuetaan työntekijöitä, jotka on sanottu irti globaalien kaupan rakenteiden muutosten johdosta esimerkiksi, kun suuret yritykset ovat lopettaneet toimintansa tai siirtäneet sen EU:n ulkopuolelle. Mepit työstävät parhaillaan uusia sääntöjä rahastolle vuoden 2020 jälkeiselle ajalle, jotta digitalisaation ja ilmastonmuutoksen aiheuttamiin haasteisiin voidaan vastata paremmin.

[Euroopan työnvälitysverkosto](#) (Eures) on työnhakijoiden liikkuvuutta tukeva verkosto, joka antaa tietoja ja ohjausta sekä rekrytointi- ja työnhakupalveluja työnhakijoille ja työnantajille.

Nuorisotyöttömyyttä ehkäistäkseen EU-maat perustivat vuonna 2013 [nuorisotakuun](#), jolla varmistetaan, että kaikille alle 25-vuotiaille tarjotaan viimeistään neljän kuukauden kuluessa työttömyyden alkamisesta tai koulutuksen päättymisestä laadukasta työpaikkaa tai jatkokoulutus-, oppisopimuskoulutus- tai harjoittelupaikkaa.

Vuoden 2016 lopulla virallisesti perustettujen Euroopan solidaarisuusjoukkojen tarkoituksena on antaa nuorille tilaisuuksia toimia vapaaehtoistyössä tai hankkeissa, jotka hyödyttävät yhteisöjä ja yksittäisiä ihmisiä eri puolilla Eurooppaa.

Lisätietoa

[Katso, miten EU pyrkii vähentämään työttömyyttä](#)

Lisätietoa

[Lue lisää EU:n toimista nuorisotyöttömyyttä vastaan](#)

Työolot

EU haluaa varmistaa, että kaikilla työntekijöillä on kohtuullinen elintaso. Mepit hyväksyivät syyskuussa 2022 uudet säännöt, joiden tarkoituksena on [varmistaa kansallisten vähimmäispalkkojen riittävyys](#).

Vuonna 2019 Euroopan parlamentti hyväksyi uudet säännöt, joilla asetettiin minimivaatimuksia työoloihin kaikkien työntekijöiden, mukaan lukien epätyypillisissä työsuhteissa ja alustatalouden palveluksessa työskentelevien suojelemiseksi.

Huhtikuussa 2024 parlamentti hyväksyi uudet säännöt, [joilla parannetaan verkkoalustojen \(kuten Wolt tai Uber\) työntekijöiden oikeuksia](#). Säännöillä halutaan korjata niiden työntekijöiden asema, jotka on virheellisesti luokiteltu itsenäisiksi ammatinharjoittajiksi; rajoittaa algoritmien käyttöä työntekijöiden valvomisessa sekä paremmin suojella työntekijöiden tietoja.

Etätyöskentely on lisääntynyt merkittävästi covid-19-pandemian jälkeen, mutta tämä käytäntö yhdessä digitaalisten työvälineiden kehittämisen kanssa on hämärtänyt työ- ja yksityiselämän välistä rajaa. Parlamentin jäsenet vaativat selkeitä sääntöjä, jotka vahvistaisivat työntekijöiden perusoikeutta [olla tavoittamattomissa työajan ulkopuolella](#).

Mepit ovat myös säännöllisesti päivittäneet [työturvallisuussääntöjä](#), asettamalla esimerkiksi tiukempia rajoja haitallisille kemikaaleille altistumiselle.

Marraskuussa 2023 parlamentti kehotti [parantamaan taiteilijoiden ja kulttuurialan työntekijöiden työoloja](#). Toisessa, tammikuussa 2024 antamassaan päätöslauselmassa parlamentin jäsenet vaativat sääntöjä [musiikin suoratoistosta saatavien tulojen oikeudenmukaisemmasta jakamisesta](#) tekijöiden ja esiintyjien hyväksi.

Lisätietoa

[Lue lisää siitä, miten EU on parantanut työntekijöiden oikeuksia ja työoloja](#)

Sukupuolten välinen tasa-arvo

EU:ssa on säädetty lakeja ja annettu suosituksia sukupuolten välisen tasa-arvon saavuttamiseksi niin työpaikoilla, politiikassa kuin muillakin aloilla. Euroopan parlamentti ja sen pysyvä naisten oikeuksien ja sukupuolten välisen tasa-arvon valiokunta puhuu aiheen puolesta ja järjestää vuosittain tapahtumia juhlistaakseen kansainvälistä naistenpäivää ja lisätäkseen tietoisuutta tasa-arvon merkityksestä.

Parlamentti haluaa taata [työn ja vapaa-ajan tasapainoisen jakautumisen](#). Mepit hyväksyivät

vuonna 2019 uudet säännöt, jotka auttavat työn ja yksityiselämän yhteensovittamisessa sekä vahvistavat [vanhempien ja omaishoitajien oikeuksia](#).

Mepit hyväksyivät vuonna 2021 [sukupuolten tasa-arvoa koskevan EU-strategian](#), jossa kehoitetaan komissiota laatimaan kunnianhimoisen toimintasuunnitelma sukupuolten palkkaeron kaventamiseksi ja asetetaan EU-maille selkeät tavoitteet sukupuolten palkkaeron kaventamiseksi seuraavien viiden vuoden aikana. Parlamentti hyväksyi vuonna 2023 uudet säännöt [sitovista palkkauksen läpinäkyvyyttä koskevista toimenpiteistä](#).

Useiden päätöslauselmien avulla parlamentti on pyrkinyt lisäämään tietoisuutta naisiin kohdistuvasta väkivallasta, kuten seksuaalisesta häirinnästä ja nettiahdistelusta, sekä tekemään sukupuolten tasa-arvoon tähtäävästä politiikasta johdonmukaisempaa.

Parlamentti pyrkii edistämään sukupuolten tasa-arvoista edustautumista politiikassa. Lisää tietoa [naisten osuudesta Euroopan parlamentin huippuviroissa](#) löydät infografiikastamme.

Lisätietoa

[Lue lisää parlamentin toimista sukupuolten välisen tasa-arvon saavuttamiseksi](#)

Lisätietoa

[Lue lisää EU:n toimista sukupuolistunutta väkivaltaa vastaan](#)

Kansanterveys

EU sääntelee [lääkkeiden lupia ja luokittelua Euroopan lääkealan sääntelyverkoston](#) kautta. Myös jo kertaalleen markkinoille hyväksytyjen tuotteiden turvallisuutta testataan säännöllisesti.

EU-lainsäädännössä asetetaan vähimmäisvaatimuksi [terveys- ja turvallisuustoimille työpaikoilla](#). Muun muassa työvälineiden käytöstä, raskaana olevien ja nuorten työntekijöiden suojelusta ja tietyille vaarallisille aineille (kuten karsinogeeneille) sekä liialliselle melulle altistumisesta on omat erityiset sääntönsä.

EU-säännöillä taataan [ruoan valmistuksen ja ruoanjakelun kaikkien vaiheiden turvallisuus](#).

Vuonna 2018 parlamentti hyväksyi uuden [eläinlääkkeitä koskevan asetuksen](#), jolla pyritään rajoittamaan [antibioottien käyttöä](#) maataloilla sekä estämään vastustuskykyisten bakteerien siirtymistä eläimistä ihmisiin.

[Uimavesidirektiivi](#) velvoittaa jäsenmaat valvomaan [uimavesien](#) bakteerikantoja. [Vesipolitiikan puitedirektiivillä](#) suojellaan EU:n vesistöjä, ja [juomavesidirektiivillä](#) parannetaan edelleen juomaveden laatua.

Parlamentti hyväksyi huhtikuussa 2024 tarkistetun lain, jolla [vähennetään ilmansaasteita EU:ssa](#) ja pyritään täysin poistamaan ilmansaasteet vuoteen 2050 mennessä.

EU-kansalaisilla on oikeus saada lääketieteellisesti välttämätöntä, julkista sairaanhoitoa

oleskellessaan väliaikaisesti toisessa EU-maassa samoin ehdoin kuin paikallisetkin [eurooppalaisen sairaanhoitokortin](#) ansiosta.

Vuonna 2021 käynnistettiin vuosiksi 2021–2027 uusi [EU4Health-ohjelma](#), jonka avulla EU voi valmistautua paremmin merkittäviin kansainvälisiin terveysuhkiin ja samalla parantaa kohtuuhintaisten lääkkeiden ja lääkinnällisten laitteiden saatavuutta.

Lisätietoa

[Lue lisää EU:n toimista kansanterveyden edistämiseksi](#)

Osallisuutta edistävät työmarkkinat

Parlamentti ehdotti joukon toimia, joilla helpotettaisiin [siirtymää sairaslomalta takaisin töihin](#) ja jotka edistäisivät kroonisesti sairaiden ja vammaisten ihmisten osallistumista työmarkkinoille.

Mepit hyväksyivät vuonna 2019 [eurooppalaisen esteettömyyssäädöksen](#), jolla taataan, että monet arkiset tuotteet ja palvelut, kuten älypuhelimet, tietokoneet ja käteisautomaatit, ovat myös vammaisten ja ikäihmisten käytettävissä.

Parlamentti hyväksyi vuonna 2024 [eurooppalaisen vammaiskortin](#) käyttöönoton sen varmistamiseksi, että vammaisia henkilöitä kohdellaan kaikkialla EU:ssa samalla tavalla. Heillä tulee esimerkiksi olla oikeus varattuun pysäköintiin.

Euroopan komissio hyväksyi parlamentin suositusten [mukaisesti vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan strategian](#) vuosiksi 2021–2030.

[Sosiaalinen ilmastorahasto](#) perustettiin vuonna 2021 auttamaan energiasiirtymästä kärsiviä, myös pienyrityksiä.

Parlamentti hyväksyi vuonna 2024 [kansallisia tasa-arvoelimiä koskevat uudet normit](#), jotka ovat ratkaisevan tärkeitä syrjinnän torjunnassa työpaikoilla.

Esteettömyysdirektiivi

https://multimedia.europarl.europa.eu/en/european-accessibility-act-better-access-for-the-disabled_N01-PUB-190304-ACCE_ev

Lisätietoja

[Euroopan komissio: Pohdinta-asiakirja Euroopan sosiaalisesta ulottuvuudesta \(26. huhtikuuta 2017\)](#)

[Parlamentin tutkimuspalvelun briefing Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarista \(englanniksi\)](#)

[Faktatietoja Euroopan unionista:](#)

[Sosiaali- ja työllisyyspolitiikan yleiset periaatteet](#)

[Podcast: Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilari sosiaalisen Euroopan lujittamiseksi](#)

[Faktatietoja Euroopan unionista: Köyhyyden, sosiaalisen syrjäytymisen ja syrjinnän torjunta](#)